

Chrzcziciela łączono zawsze z osobą Jezusa Chrystusa. Interpretacja tego związku szła jednak bardzo różnymi drogami. Nie brakło nawet interpretacji ekstremalnej, stawiającej Jana Chrzcziciela w opozycji do Chrystusa, uważając Jana za figurę I Adama, a Chrystusa za II Adama. Częstsze są jednak pochwały Jana Chrzcziciela i to: w literaturze homiletycznej porównującej Jana z Chrystusem jako lux - lucerna i vox - verbum, w apokryfach, w hymnach /Paulin z Noli/, a zwłaszcza w literaturze monastycznej, gdzie Jan Chrzcziciel jest dla pustelników wzorem i modelem.

W ostatnim trzecim dniu sympozjum wiele nowych elementów wniósł referat J.P.Weissa /z Nicei/, który w oparciu o "Żywot świętego Honorata" Hilarego z Arles przedstawił analizę pojęcia łaski w przekazach hagiograficznych. Prelegent wykazał, że pojęciu "gratia" literatura hagiograficzna nadawała sens pojęcia "virtus" i to w znaczeniu cudownym. Mówiąc o łasce zewnętrznej, akcentowano kwalifikacje zewnętrzne świętego, podczas gdy pojęcie łaski wewnętrznej odnoszono do jego zalet duchowych i moralnych. W wypadku św.Honorata biograf ukazał, że łaska jest owocem współpracy Honorata z Duchem Świętym i z Chrystusem, który jest "słońcem łaski". Zdaniem prelegenta pojęcie łaski w omawianym dziele było syntezą ówczesnej teologii i kultury.

Końcowym akcentem sympozjum była prezentacja I tomu słownika patrystycznego "Dizionario patristico e di antichità cristiane /A-F, Roma 1983, Marietti/, opracowanego pod redakcją A. di Bernardino, pod patronatem Instytutu Patrystycznego. Na zakończenie sympozjum poinformowano zebranych, że następne XIII Dni Augustiańskie odbędą się 10-12 maja 1984 r. na temat: "Herezja i herezjologia".

Ks. Bogdan Częsz

6. KREW I ANTROPOLOGIA BIBLIJNA W LITURGII

Centro degli Studi Sanguinis Christi w Rzymie /Via Narni 29/ już od czterech lat organizuje tygodniowe sympozja, podczas których stosunkowo często poruszana jest problematyka patrystyczna.

Tegoroczne IV z kolei sympozjum na temat: "Krew i antropologia biblijna w liturgii" miało miejsce w dniach 21-26 XI 1983 r. Pierwsze odbyło się w dniach 10-15 III 1980 i poświęcone było tematowi: "Krew i antropologia biblijna". W jego opublikowanych aktach spotykamy dwie relacje par excellence patrystyczne: G.Mantovaniego, Znaczenie krwi w niektórych tekstach gnostyckich z Nag Hammadi oraz C.Burinię, Odkupienie we krwi Jezusa. Lektura "Adversus haereses" Ireneusza z Lyonu. Drugie sympozjum w 1981 r. poświęcone było tematowi: "Krew i antropologia biblijna w patrystyce". Również jego akta ukazały się drukiem, ale ich szczegółowsze omówienie wykracza poza ramy niniejszej noty informacyjnej. Przedmiotem obrad trzeciego sympozjum w 1982 r. był temat: "Krew i antropologia w literaturze chrześcijańskiej".

Chociaż tegoroczne sympozjum na wspomniany wyżej temat ustawiło tematykę wyraźnie w aspekcie liturgicznym, to jednak obfitowało także w referaty i komunikaty, będące przedmiotem bezpośrednich zainteresowań patrologa. Oto w polskim tłumaczeniu tytuły niektórych z nich: M.G.Mara, Krew eucharystyczna i odpuszczenie grzechów: interpretacje patrystyczne; F.Patrucco, Krew rozlewana na arenie: gladiatorzy i męczennicy między pogaństwem a chrześcijaństwem; O.Pasquato, Kult Krwi Chrystusa i męczenników u Jana Chryzostoma; Rius-Camps, "aima" w Listach św. Ignacego Antiocheńskiego, P.A.Gramaglia, Słownictwo eucharystyczne u Tertuliana; V.Grossi, Krew i Duch Święty w homiletyce paschalnej Azji Mniejszej; A.Kowalski, Krew według Afraata; W.Pala, Herezje eucharystyczne w tradycji herezjologicznej starożytności chrześcijańskiej; P.Balesi, Posługiwanie się terminem "krew" u Minucjusza Feliksa; P.Serra Zanetti, Ożywiająca Krew Chrystusa według Cypriana; G.Azzali, Krew Chrystusa i odkupienie z grzechów według Tertuliana; L. de Lorenzi, Krew i odpuszczenie grzechów według Orygenesasa; C.Riggi, Ascetyka i krew według Bazylego Wielkiego; A.Bottino, Krew i antropologia biblijna u Cypriana; C.Burini, Eucharystia naszą ofiarą i naszym zadośćuczynieniem /Cypriana, List 63/; H.Gelio, Iz 52, 13-53, 12 w interpretacji patrystyki III wieku; M.Spinelli, Termin "drogocenna Krew" w katechezie chrzcielnej Jana Chryzostoma; E.Valgiglio, Krew według Tertuliana; N.Cocci, Krew w Liście Klemensa Rzymskiego.

Organizatorzy sympozjum pragnęli ofiarować biblistom, patrologom i liturgistom możliwość rzetelnego studium nad zagadnieniem krwi w ogóle w starożytnej literaturze chrześcijańskiej, a w szczególności możliwość pogłębienia treści odnoszących się do Krwi Chrystusa w ekonomii zbawienia. Już sam temat wygłoszonych referatów wskazuje, że założenia sympozjum zostały chyba zrealizowane. Należy oczekiwać, że w następne sympozja włączą się czynnie także polscy teologowie. W bieżącym roku Polskę reprezentował tylko ks.bp K.Romaniuk.

Ks. Bogdan Częsz

7. BALCANICUM II

W dniach 19-20 września 1983 r. odbyło się w Instytucie Historii UAM w Poznaniu już drugie z kolei międzynarodowe sympozjum, w związku z 530 rocznicą upadku Konstantynopola poświęcone głównie tematowi: "Miejsce Bizancjum w historii Europy". Licznie zgromadzeni naukowcy z 12 krajów obradowali w 5 sekcjach: starożytnej, średniowiecznej, nowożytnej, historii sztuki i lingwistycznej.

Zakład Badań nad Antykiem Chrześcijańskim KUL reprezentowały trzy osoby. O.dr A n d r z e j B o b e r SJ przedstawił komunikat pt. "Zróżdła grecko-łacińskie do historii starożytnej Tracji", wskazując, że na ich obfitość miały wpływ: bliskość Konstantynopola dostarczająca autorom zajmującym się sprawami stolicy sposobności mówienia o terenach do niej przyległych, wczesne dotarcie chrześcijaństwa na obszary Tracji /w pobliskiej Tessalonice głosił chrześcijaństwo już św.Paweł/ i wreszcie wojny prowadzone przez Rzym i Bizancjum na Wschodzie stwarzające dla historyków dogodną okazję do opisów Tracji/Przykładowo wymienić tu można Ammiana Marcelina/.Nadmienić należy, że pełny materiał źródłowy do dziejów starożytnej Tracji ogłosiła przed kilkunastu laty sofijska Akademia Nauk, która w wielotomowej serii pod tytułem: